

Mé přátelství s dr. Otou Sedláčkem

V 60. letech se mnoho mladých japonských sociologů nechalo ovlivnit marxistickou teorií, podle níž bylo na sociální podmínky a organizaci práce v kapitalistické společnosti třeba nahlížet z hlediska třídního konfliktu. Ve svých mladých letech jsem se zabýval empirickým výzkumem pracovních vztahů a velmi mne zajímalo, jak vypadají v socialistické společnosti, v níž by třídní konflikt již neměl existovat. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl navštívit Československo, abych mohl zkoumat poměry na pracovištích v socialismu přímo na místě. V roce 1967 jsem přijel do Prahy, kde jsem se zúčastnil letní školy českého jazyka a kultury a navázal kontakty se Sociologickým ústavem ČSAV, jehož ředitelem tehdy byl prof. Miloš Kaláb. Právě on mne seznámil s dr. Otou Sedláčkem a dr. Dragoslavem Slejškou, v jejichž oddělení jsem v roce 1969 strávil půl roku studiem jejich výzkumů účasti dělníků na řízení podniků.

Sociologický ústav byl však v roce 1970 během procesu normalizace reorganizován a Oto Sedláček i Dragoslav Slejška byli z Akademie věd propuštěni. Nové zaměstnání našli v Domě techniky Pardubice, v jehož pražské pobočce s velkým nasazením pokračovali ve výzkumu na poli sociologie práce. Oto Sedláček se stal vedoucím této pobočky a v dubnu 1975 mě přijal na roční stáž během mého sabatikálu na domovské univerzitě v Japonsku. V souvislosti s tímto pobytem mu jsem vázán přinejmenším z pěti následujících důvodů:

Zaprvé, stáž na mém pracovišti v Československu mi zařídil ve velmi obtížném normalizačním období. Ani později se i přes napjatou politickou situaci neváhal setkávat a diskutovat s japonskými sociology, kteří navštívili Prahu, a sehrál důležitou úlohu při navazování kontaktů mezi japonskou a českou sociologií.

Zadruhé, Oto Sedláček s velkou obětavostí udržoval tradici české sociologie práce pocházející z období první republiky a vydával časopis *Analýza*, v němž vycházely výsledky empirických bádání. Vždy přede mnou zdůrazňoval, jak je důležitý empirický výzkum nezatížený teoretickými a zejména ideologickými předsudky. V tomto ohledu jsem se od něj mnohému naučil.

Zatřetí, Oto požádal své kolegy na pracovišti, aby se mnou mluvili pouze česky, a tím mi poskytl mnoho příležitostí k nácvičce české konverzace. Díky němu se tak nesmírně zlepšila má znalost češtiny.

Začtvrté, měl jsem velmi rád jeho společnost. Často mne zval do hospody na pivo a bavili jsme se nejen o společnosti a práci, ale také o českých dějinách a kultuře. Dozvěděl jsem se od něj mnoho nového o českých zemích obecně.

Zapáté, v době svého pobytu v Československu jsem jezdil velmi starou škodovkou, která bývala vinou mého špatného řízení často porouchaná. Oto byl výborný učitel jízdy a někdy mi dokonce moji škodovku opravoval. Díky němu tak dnes jezdím autem po Evropě bez jakýchkoli problémů.

Později Oto přešel do výcvikového střediska ČEZ, ale naše profesní a osobní vztahy pokračovaly. V polovině 80. let jsme společně pracovali na mezinárodním komparativním výzkumu života zaměstnanců českých, maďarských a japonských

elektráren. Po pádu komunistického režimu se Oto Sedláček stal náměstkem ministra práce a sociálních věcí a posléze ředitelem Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Naše spolupráce však stále pokračovala, například v polovině 90. let jsme se oba podíleli na výzkumném projektu Japonského ústavu pro výzkum práce.

Díky Otovi Sedláčkovi v Japonsku vyšlo několik studií o české společnosti a pracovních vztazích v České republice, jako kupříkladu *Socialism in Everyday Life* (1977), *Socialism at the Workplace* (1983), *Labor Relations in the Czech and the Slovak Republics* (1999) a *Employment and Labor in the Czech Republic of the Transition Period* (2004).¹ Bez Otovy pomoci by tyto publikace nikdy nevznikly.

Dr. Oto Sedláček je o něco málo starší než já, ale stále srší aktivitou. Několikrát navštívil Japonsko (poprvé koncem 70. let) a nedávno připravil a uskutečnil projekt výměnných pobytů mezi Roudnicí nad Labem a japonským městem Gotemba. Oto je nejen sociolog, ale již také japanolog. Každoročně v Roudnici pořádá přednášky o Japonsku. Jeho aktivity i znalost Japonska přesahují oblast čistě sociologického zájmu.

Otovi přeji do dalšího života všechno nejlepší a dobré zdraví. Očekávám od něj, že se bude i nadále věnovat vědecké práci, místní samosprávě a česko-japonským vztahům. Jsem nesmírně rád, že mohu spolu s ním letos slavit jeho 75. narozeniny a napřesrok 40. výročí našeho přátelství.

Akihiro Ishikawa

¹ Akihiro Ishikawa. *Socialism in Everyday Life*. Tokio: Aoki-shoten 1977; Akihiro Ishikawa. *Socialism at the Workplace*. Tokio: Aoki-shoten 1983; Akihiro Ishikawa (ed.). *Labor Relations in the Czech and the Slovak Republics*. Tokio: Japan Institute of Labor 1999; Akihiro Ishikawa (ed.). *Employment and Labor in the Czech Republic of the Transition Period*. Tokio: Chuo University Press 2004.